

CUCERIREA IERIHONULUI (EXEGEZĂ SPIRITUALĂ)*

EUSEBIU BORCA
Universitatea Tehnică Cluj-Napoca, C.U.N.B.M.
beusebiu@yahoo.com

Abstract: Joshua, son of Nun was an important figure of The Old Testament. First, we have to discover him through literary analysis, in the way he is portrayed in biblical literature. But, this image is just the starting point for what is more important. The approach begins with reading the Bible, but, for understanding the Word of God correctly, modern methods of biblical study are insufficient. For a full understanding of Joshua's character it is necessary to follow the example of the Holy Fathers. His personality can be described two-dimensionally: both historically and typologically. This type of understanding the biblical stories needs a re-reading of the Bible, from multiple hermeneutic perspective, but, most essential, an approaching through faith.

Keywords: Joshua, Typological Interpretation, Spiritual Interpretation, Jericho, Rahav.

1. Preliminarii

Cucerirea Canaanului s-a realizat prin trei campanii militare (centrală, de sud și de nord). Prima campanie a avut scopul de a dezbina și de a cuceri și a fost alcătuită din două mari bătălii: asupra cetăților Ierihon și Ai (MacDonald 2002, p. 220). Cucerirea pământului făgăduinței este imaginea unei alte cuceri, a sufletului și a Împărăției Cerurilor, condusă de Însuși Hristos, Împăratul noului Israel; dușmanii sunt puterile demonice care vor să stăpânească sufletul și să fure pământul; Ierihonul este cetatea răului, lumea care se năruie înaintea cuvintelor lui Dumnezeu și a învățaturii Sfinților Apostoli (Cârstoiu 2007, p. 87). Peste ani, prin vadul prin care, odinioară, a trecut poporul israelit, întors din robia egipteană, sub conducerea lui Iosua, Iisus va trece Iordanul, pentru a ajunge la Ierihon (Keller 2009, p. 310), pentru a elibera și a câștiga sufletele oamenilor.

* *The Conquest of Jericho (A Spiritual Exegesis)*

2. Dumnezeu îi încredințează lui Iosua strategia luptei (Ios. 6:1-7)

2.1. Cetatea Ierihonului și semnificația ei tipică

Deși Ierihonul era o cetate fortificată¹, zidurile ei n-au reușit decât să-i țină pe locuitorii ei înăuntru, pentru a putea fi supuși judecății, iar pe israeliți n-a putut să-i țină afară. Topografic, cetatea avea o elevație joasă (243 de metri, sub nivelul mării), însă pe plan moral, se afla la un nivel și mai jos. Ierihonul era o cetate sortită pierzării pentru că se afla pe teritoriul Domnului și locuitorii ei de drept veniseră să-și ia în primire proprietatea. Asemenea Ierihonului, multe lucruri din viața noastră ne împiedică înaintarea spre însușirea moștenirii noastre, însă nu trebuie să fim descurajați de volumul și intensitatea încercărilor care ne împresoară, ci trebuie să declarăm și să ne însușim biruința pe care ne-o dăruiește Domnul și să înaintăm, prin credință (MacDonald 2002, p. 220).

Deși Scriptura susține că Ierihonul, punct strategic redutabil, a fost cucerit de Iosua în șapte zile, de mai bine de cincizeci de ani în jurul acestei cetăți continuă să se dea o luptă în care cercetătorii folosesc lopeți, târnăcoape și table cronologice ca arme. Săpăturile arheologice efectuate în satul Eriha, în apropierea vechiului Ierihon, azi o oază la marginea unui pustiu de calcar, unde urmele vechii „Cetăți a palmierilor”, vegetația plină de verdeață alimentată de izvorul Ain es-Sultan și o movilă de pământ păstrează tainic rămășițele uneia din cele mai importante descoperiri arheologice (Keller 2009, p. 146).

Profesorii Ernst Sellin și Karl Watzinger, dezgropând zidurile Ierihonului au arătat că acestea erau în formă de două cercuri concentrice, la o distanță de 3-4 metri, o capodoperă a apărării militare, construită din cărămizi uscate la soare. Dacă zidul interior înconjura creasta dealului și era deosebit de masiv, cu o grosime de 3,6 metri, zidul exterior, cu temelii bine clădite, aflat la poalele dealului, avea o grosime de 3 metri și o înălțime de 8-10 metri. Tot pe baza descoperirilor, profesorul John Garstang a putut susține că spațiul dintre cele două ziduri, care este plin de dărâmături (bucăți compacte de cărămidă înnegrită, pietre sfărâmate, lemn carbonizat și cenușă), constituie urme evidente ale unui incendiu violent: de-a lungul zidurilor casele au ars până la temelii, iar acoperișurile s-au prăbușit deasupra lor. Examinând zidurile măcinate, pline de crăpături, s-a observat că pietrele din zidul exterior căzuseră la vale, în timp ce zidul interior, cel de la poalele dealului, se prăbușise înăuntru, îngropând astfel clădirile pe care le apăra, și s-a concluzionat că a fost vorba de un cutremur (Keller 2009, p. 146-148). Pentru exegeza alegorică, Ierihonul este „poarta speranței, semnul clar al împlinirii promisiunilor făcute de Dumnezeu patriarhilor” (Chirilă 2003, p. 83). Iosif Flaviu consacră un larg spațiu relatării surpării zidurilor cetății Ierihon, furnizându-ne totodată și câteva detalii interesante:

¹ Pentru zidurile Ierihonului, textul masoretic folosește o figură etimologică pe care Septuaginta a tradus-o prin termenii: „ferecat” și „întărit”. Cel de-al doilea termen, ὄχυρος provine din terminologia militară și are sensul ‘fortificat’ (S2 2004, p. 38).

după ce au trecut, miraculos, Iordanul, israeliții „au înaintat cincizeci de stadii, așezându-și tabăra la zece stadii distanță de Ierihon (ANT., p. 239). Origen a interpretat pe larg căderea Ierihonului (omiliile VI-VII). Ierihonul este simbolul „lumii pământeste” (Luc. 10:30), care va fi distrusă în cele din urmă. Această distrugere prevestește sfârșitul lumii acesteia și instaurarea Împărăției lui Dumnezeu, care, de asemenea, va fi anunțată prin sunet de trompete (HOM. JO. 2002, p. 72).

2.2. Odihna sabatului

Legea referitoare la observarea sabatului a fost primită de la Dumnezeu, prin Moise, drept care, în mozaism, aceasta este obligatorie. Însă, conform acestui text scripturistic, acest precept n-avea o valoare eternă sau spirituală, ci una temporală, de aceea, într-o zi, va înceta. Nu este vorba aici despre o excepție (dispensă) de a lucra în a șaptea zi, și nici nu în aceasta consta serbarea sabatului, ci Iosua, pur și simplu, în intenția de a cuceri Ierihonul, afirmă că a primit de la Dumnezeu instrucțiunea ca preoții să înconjoare zidurile Ierihonului cu Chivotul Legii lui Dumnezeu, timp de șapte zile. Această poruncă divină ne arată că, în cele șapte zile consecutive în care ea trebuia îndeplinită, în succesiunea firească a zilelor, a intervenit cel puțin o zi de sabat². În cea de-a șaptea zi, nu numai că preoții au muncit, mărșăluind în jurul zidurilor Ierihonului cu Chivotul, ci Ierihonul împreună cu locuitorii săi, trebuiau măcelăriți de către toți israeliții. Astfel, porunca pe care o primește Iosua de la Dumnezeu, de a înconjura Ierihonul, împreună cu poporul și preoții, timp de șapte zile, demonstrează că interdicția de a lucra în ziua de sabat nu era un precept etern (HOM. JO. 2002, p. 72).

Teodoret al Cirului folosește acest text („[...] în ziua a șaptea s-au sculat dis-dimineată și-n ziua aceea au înconjurat cetatea de șapte ori”, cf. Ios. 6:15) drept exemplu al unei acțiuni poruncite în ziua sabatului, pentru a arăta că legislatorul însuși prescrie încălcarea poruncilor Legii, care n-au fost date decât din pricina slăbiciunii poporului (S2 2004, p. 40).

Înconjurând Iosua Ierihonul „cu mii de bărbați înarmați și voind să cucerească cetatea, a dat leviților poruncă să poarte Chivotul Legii [...] în toate cele șase zile, iar în a șaptea, adică sâmbăta, a poruncit mulțimii [...] să sune din trâmbițe. Și astfel, [...] au intrat în lăuntrul cetății [...] nerespectând odihna, nepotrivită atunci, a sâmbetei, nici ferindu-se să lupte în chip biruitor, din pricina Legii care îi oprea, nici împotrivindu-se lui Iosua, căpeteniei ostășești de atunci, ascultând fără cârtire”. Aceste evenimente sunt prefigurări, „sunt în chip”, căci „la plinirea vremii” va veni Adevărul, Hristos, „ca să dărâme și să distrugă zidul stricăciunii”, făcând bine, vindicând într-o zi de sâmbătă (COM. IOAN, p. 172).

² Iosif Flaviu susține că ziua în care a început asediul, și implicit și înconjuratul zidurilor Ierihonului, a fost una de sabat. „Iesus s-a hotărât să-i asedieze. În prima zi a sărbătorii, preoții au purtat pe umeri Chivotul” (ANT., p. 240).

2.3. Armura nevăzută a poporului ales

Preoții, deși „aveau în preajma lor o escortă de oameni bine înarmați” și „îndemneau oastea la luptă”, au înconjurat cetatea și au purtat pe umeri Chivotul, în sunetul trâmbițelor de corn de berbec, „spre a îndemna oastea la asalt”, au cucerit Ierihonul fără „să fi recurs la mașini de război sau la altă dovadă a puterii lor” (ANT., p. 240).

Deci, când poruncește Hristos, prin glasul conducătorilor, să pornim împotriva dușmanilor, suntem „sub privirea Domnului, îmbrăcați în toată armura dumnezeiască și spirituală”, suntem „războinicii [...] îmbrăcați în armele strălucitoare ale dreptății” (DUH., p. 148).

Dumnezeu le impune israeliților o strategie care nu are nimic de-a face cu logica militară, ci, mai degrabă, cu un ritual religios (Usca 2004, p. 41).

Asemenea unei armuri invizibile, puterea și prezența lui Dumnezeu în luptă sunt cele mai sigure arme. Deși dăm impresia că nu suntem înarmați trupește, cu siguranță purtăm arme cu care, chiar în vremuri de pace, ne luptăm duhovnicește împotriva dușmanului nevăzut. În astfel de lupte avem nevoie de ajutorul lui Dumnezeu, fără de care suntem asemenea unui soldat fără armură sau scut; dar, alături de Dumnezeu, armura noastră capătă forță, putere, tărie. Ușor putem observa că cei din cetatea înconjurată de ziduri mărețe, dar fără Dumnezeu, n-au fost la fel de bine protejați precum cei păziți de puterea și iubirea divină, deși nu aveau o cetate cu ziduri. Iosua nu a cucerit Ierihonul printr-o acțiune militară, ci prin ajutorul lui Dumnezeu, care, printr-o acțiune simbolică, sacră, de purificare, i-a făcut învingători, nefiind nevoie ca ei să-și folosească armele, ci doar le-au arătat, amenințator, n-a fost nevoie de violență, iar armele n-au răsunat (au tăcut). Datorită puterii numărului șapte și sunetului impresionant al trompetelor preoților, care imitau lumina fulgerătoare a mâniei divine, zidurile au reținut inamicul înăuntru, captiv (Paulinus of Nola 1975, p. 257-258).

3. Mărșăluind în jurul cetății Ierihon (Ios. 6:8-14)

3.1. „Șapte preoți care suflă în șapte trâmbițe”³ – imaginea prediciei divine (Ios. 6:8)

Zidurile Ierihonului au căzut la auzul sunetului trompetelor⁴ preoților deoarece adăposteau un popor păcătos. Niciun berbec n-a străpuns porțile cetății, niciun car

³ Cu toate că termenul *σόπις* ‘trompetă’, după forma dreaptă pe care o are acest instrument muzical, corespunde mai bine termenului *הצוצרה* (Num. 10:2), în cartea *Iosua* el echivalează atât termenul ebraic *קֶרן הַיּוֹבֵל* ‘corn de berbec’, cât și pe *שׁוֹפָר* ‘corn de berbec în care se suflă’ (S2 2004, p. 39).

⁴ Dacă în *Septuaginta* găsim formularea: *σαλπίσητε τῆ σόπιγγι* = „veți suna din trâmbiță”, în Textul Masoretic exprimarea este mult mai detaliată: *במשך בקרו היובל כשמעכם את-קול השופר* = „și când va trăgăna sunetul cornului de berbec, de îndată ce veți auzi glasul trâmbiței” (S2 2004, p. 39).

de luptă nu a asaltat zidurile, ci sunetul preoților le-a dărâmat. Zidurile care s-au dovedit impenetrabile și au rezistat chiar și armelor de fier au căzut la auzul sunetelor sacre ale trompetelor. Un lucru uimitor s-a întâmplat: la auzul sunetului, pietrele se sfarmă în bucăți, fundațiile sunt spulberate și totul se prăbușește, deși cuceritorii nu sunt nevoiți să-și folosească forța. Deși nimeni n-a atins aceste ziduri, ele au fost cucerite din afară de către sunetul credincioșilor, în timp ce păcătoșii locuiau înăuntrul lor. Aceste ziduri dreptilor le-au deschis o potecă, iar celor necredincioși le-au refuzat protecția. Maximus consideră că, după cum inimile pot fi înmuiate mult mai ușor decât pietrele la auzul sunetelor preoților, și păcatele pot fi iertate într-un timp mai scurt decât acela în care pietrele au fost despicate în bucăți (SERM., p. 216).

O astfel de putere invincibilă precum a vocilor preoților din timpul lui Iosua va fi desăvârșită în Cuvântul lui Hristos, care este auzit în Biserică până azi.

Zidurile Ierihonului au fost risipite datorită trompetelor preoților. Acestea, deși au fost evenimente istorice, au și o valoare simbolică: trompetele preoților de atunci prefigurau predica preoților creștini, care nu renunță să-L propovăduiască pe Hristos, cu un sunet înspăimântător, aspru, dur, strident pentru păcătoși, pentru a zdrobi urechile celor care fac rău. Puterea Cuvântului se vădește în această imagine, căci, asemenea zidurilor de piatră ale Ierihonului, cei cu inima împietrită nu se pot împotrivi la infinit, căci nici fortificația de piatră n-a putut rezista sunetului trompetelor suflat de preoți. Predica preoților penetrează până la cele mai intime locuri ale sufletului, căci, atunci când sunetul cuvântului sfânt răsună, lovește asemenea unui tunet și distruge, rupe în bucăți cătușele păcatului și-i eliberează de nechibzuință, aroganță, de gândirea cea rea, de superstiții (SERM., p. 216-217).

Între versetele 6-12, Chivotul Domnului⁵ este menționat de șapte ori (MacDonald 2002, p. 221); împreună cu trâmbițele, aceste mențiuni simbolizează cunoștința tainelor dumnezeiești și virtuțile care cuceresc și dărâmă veacul sensibil, lumea (AMBIG., p. 118).

În textul masoretic întâlnim expresia לפני יהוה = „în fața Domnului”, însă în alt manuscris ebraic: לפני ארון יהוה = „în fața chivotului Domnului”, iar în *Vulgata*: „ante arcam foederis Domini”, „în fața chivotului legământului Domnului”. Cercetătorii consideră că este vorba de o interpolare determinată de doi factori: analogia cu fragmentul următor și evitarea antropomorfizării și a concretizării lui Dumnezeu, sugerând că nu poți trece în fața lui Dumnezeu pentru că este infinit, însă poți să treci în fața chivotului Lui (Loria-Rivel, în MLD 2004, p. 200-201).

⁵ În *Septuaginta* se folosește expresia: ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης Κυρίου, „Chivotul Legământului Domnului”, iar în Textul Masoretic: ארון ברית יהוה „Chivotul Legământului lui Iahve” (Ios. 6:8) sau simplu: ארון יהוה „Chivotul lui Iahve” (Ios. 6:11, 13).

4. Zidurile Ierihonului se prăbușesc (Ios. 6:15-21)

4.1. A șaptea zi a marșului simbolizează sfârșitul lumii (Ios. 6:15-16)

Ceea ce s-a îmfăptuit, în vechime, cetății Ierihonului a fost un simbol, iar azi lucruri asemănătoare se întâmplă în realitate. Atunci, preoții au înconjurat, timp de șapte zile, cetatea menționată, și, ceea ce o armată de oameni n-ar fi reușit, zidurile s-au prăbușit la sunetul trompetelor. La adăpostul zidurilor, locuitorilor Ierihonului nu le-a fost frică de armele israeliților, cu atât mai puțin de trompetele preoților, însă, după șapte zile, zidurile au cedat. Precum, în a șaptea zi, Dumnezeu a terminat de zidit lumea, Ierihonul va fi distrus, în a șaptea zi, ca o imagine a distrugerii lumii acesteia pământeste. Cursul celor șapte zile indică perioada de timp de 7000 de ani, de-a lungul căreia „trompetele” prin care preoții predică anunță distrugerea lumii și apropierea judecății⁶.

4.2. Obiectele închinat lui Dumnezeu (Ios. 6:18-19)

Caracterul excepțional al acestei prime cuceriri este subliniat prin folosirea termenului ἀνάθεμα ‘anatemă, jertfă consacrată lui Dumnezeu’. În acest sens, înțelegem că locuitorii și bogățiile Ierihonului trebuiau „închinat, ca anatemă, prin ascuțișul sabiei” (S2 2004, p. 38).

Aurul, argintul, arama și fierul erau închinat lui Dumnezeu, și nimic din ele nu putea fi reținut. Se considera că aceste materiale sunt dintre cele mai lăudate ale lumii, deci era normal, pentru cei ce și-au „retras cugetul de la plăcerile lumești și de la împrăștierea în lumea aceasta”, care „s-au hotărât ca prin armele dreptății să câștige buna plăcere a lui Dumnezeu”, că nu mai trebuie să dorească bogăție, slavă, putere sau înălțime, „nici dogmele necredincioase ale înțelepciunii elinești”. Dacă „argintul e chipul (tipul) strălucirii demnităților și treptelor înalte, căci materia e strălucitoare”, aurul este al bogăției, fierul, fiind foarte dur și biruind toată materia, este al tăriei și al puterii, iar arama „înseamnă sunetul frumos al limbii înțelepților din lume”. Cel care vrea să se împărtășească de acestea „jignește pe Dumnezeu”, supără pe Susținătorul și Sprijinitorul său și va cădea sub urgia Lui (DUH., p. 148-149).

Interdicția primită de israeliți, de a lua pradă de război, păzirea „de tot ce este dat blestemului”, pentru a nu cădea „sub blestem”, însușirea unui lucru „din cele date spre nimicire” atrag blestemul și aduc „pieire întregii adunări a Domnului”. Pentru Origen, înțelesul acestei interdicții este următorul:

Vedeți să nu păstrați, în voi, nimic ce este al veacului, obiceiurile, viciile, ezitățile care aparțin vremelniceii, și blestamate să vă fie toate legăturile pe care le veți avea cu veacul acesta, voi și toată adunarea voastră. Nu amestecați lucrurile lui Dumnezeu cu

⁶ Existența lumii, de la crearea ei, până la distrugere, este simbolizată în elementele căderii zidurilor Ierihonului. Distrugerea cetății prefigurează sfârșitul veacurilor (SERM., p. 218).

cele ale lumii; nu lăsați să intre preocupările în lăcașul Sfânt al Bisericii. (COM. Mt., p. 250-251)

Același îndemn îl primim și de la apostolul și evanghelistul Ioan („Nu iubiți lumea, nici cele ce sunt în lume”, cf. 1 Ioan 2:15) și de la apostolul Pavel („Să nu vă potriviți cu acest veac”, cf. Rom. 12:2).

Traducerea în limba română: „Cetatea îi va fi afierosită Domnului” îndulcește textul literal: „Cetatea îi va fi anatema Domnului”. Substantivul ἀνάθεμα are o dublă semnificație: atât sensul de ofrandă, ceea ce se alegea din toate și se închina Domnului (COM. IOAN, p. 148-149), adusă Divinității ca urmare a unei făgăduințe, cât și sensul de blestem. Din această cauză, în funcție de context, expresiile „a anatematiza” sau „a da anatemei” pot fi traduse atât prin „a oferi în dar”, „a afierosi”, cât și prin „a nimici”, „a da pierzării”. Această dublă valență a termenul se pierde când este vorba despre un om anatematizat sau dat anatemei, în acest caz, sensul este doar negativ, un astfel de om este blestemat să piară. Potrivit legii mozaice, prada de război, atât bunuri, cât și oameni, Îi era făgăduită, în întregime, lui Dumnezeu. Neavând oamenii dreptul să-și însușească absolut nimic, dar și pentru a nu fi ispitiți s-o facă, prada era distrusă în întregime (Anania, în BSS 2011, p. 358).

În limba ebraică, termenul folosit este הרהם și desemnează ceea ce trebuie „separat” de uzul profan, interzis omului și consacrat în totalitate lui Dumnezeu. Termenul este aplicat în domeniul cultic (Lev. 27:28-29) și în cel militar (Deut. 13:16-18; 1Reg. 15:3 ș.u.), unde semnifică nimicirea cetăților idolatre, cucerite în război, inclusiv a locuitorilor, situații în care prada de război, fiind consacrată lui Iahve, nu putea fi însușită de poporul ales (cel care încălca prescripția devenea anatema) și era distrusă. Pentru echivalarea termenului ebraic, traducătorii greci au ales din limba clasică termenul ἀνάθεμα (‘ofrandă’), de la verbul ἀνατίθημι (‘a pune sus’, ‘a consacra în templu’). În acest context, verbul ἀναθεματίζω poate fi tradus prin: „a declara un obiect anatema”, interzis, consacrat lui Dumnezeu (M. Harl, *apud* S2 2004, p. 40).

Iosua arată că prima cetate cucerită trebuie oferită Domnului, după cum și pârga roadelor, conform legii mozaice (Deut. 18:4), i se cuvine lui Iahve (THEODORET, p. 281).

Prin această pildă, Dumnezeu arată „celor ce-I urmează Lui” că „veacul sensibil” este „ușor de cucerit și de dărâmat și neavând între bunătățile lui nimic în stare să facă plăcere iubitorilor de cele dumnezeiești, fiind împreunat cu moartea și cu stricăciunea și pricinuitor de mânie dumnezeiască (THEODORET, p. 281).

4.3. Căderea zidurilor Ierihonului (Ios. 6:20)

Sfântul Ambrozie susține că nu prin forță au căzut zidurile Ierihonului (EXPOS., p. 478), căci, fără puterea și ajutorul lui Dumnezeu, toate mijloacele noastre de apărare sunt nefolositoare. Vigoarea gigantilor, puterea faraonilor, măreția Ierihonului nu

le-au fost de niciun folos, ba, mai mult, îngâmfarea lor a fost cauza distrugerii lor. Puterea lui Dumnezeu i-a doborât nu prin forța eroilor, ci prin cea a celor slabi (PAULINUS DE NOLA, p. 129).

Cercetările arheologice au constatat că vechiul Ierihon avea două rânduri de ziduri, exterior și interior, și, într-adevăr, ele s-au prăbușit pe propriile lor temelii. Cei ce exclud intervenția lui Dumnezeu consideră că a fost vorba despre un cutremur, alții consideră că a fost vorba despre un fenomen de rezonanță care s-a datorat sunetelor puternice, multiple și simultane ale strigătelor și trompetelor israeliților (Anania, în BSS 2011, p. 359).

Căderea zidurilor Ierihonului după ce au fost înconjurate de șapte ori de către israeliții care purtau Chivotul servește drept mărturie miraculoasă despre legea mozaică. Înconjurarea cetății simbolizează distrugerea zidurilor vieții pământești prin cele șapte daruri ale Duhului Sfânt. Înconjurarea zidurilor⁷ simbolizează venirea Împărăției Cerurilor, când toate zidurile lumii materiale, toate credințele acestei lumi, care sunt opuse credinței lumii viitoare, vor fi distruse de cele șapte daruri ale Duhului Sfânt (LET., p. 269).

Cele șapte zile de asediere a cetății sunt un semn al îndelungii răbdări divine, căci El este „iute la zidit” (a făcut lumea în șase zile), iar „când a fost vorba să dărâme o cetate, S-a aflat zăbavnic, din pricina bunătații lui”. A acționat astfel, nu fiindcă I-a slăbit puterea, ci deoarece iubirea Sa „îndelung rabdă”. Așa cum i-a dat trei zile răgaz cetății Ninive, i-a dat și cetății Ierihon șapte zile, „poate va primi predica de pocăință și se va mântui”⁸.

Sub comanda lui Dumnezeu, sunetele muzicii au eliberat puteri extraordinare. Scriptura ne atenționează că zidurile Ierihonului s-au prăbușit, deodată, datorită vuietului trompetelor. Nu există, deci, niciun dubiu că sunetele muzicii, la porunca divină sau prin îngăduința lui Dumnezeu, au declanșat o puternică forță (PSALM., p. 295).

Vocea puternică a preoților, care a distrus zidurile de piatră, este, de fapt, Cuvântul, Logosul divin. Asemenea căderii Ierihonului, sfârșitul lumii va avea loc deodată, brusc, subit, pe neașteptate, prin strigătul de bucurie al armatelor cerești și prin sunet puternic de trompetă. Odată cu venirea Domnului, a cărui sosire a preînchipuit-o Iosua, diferitele opinii ale filosofilor și cele mai remarcabile învățături ale școlilor lor, adevărate metereze nebiruite, se vor prăbuși. Preoții cărora Iosua

⁷ Unii consideră că aceste zile făceau parte din „războiul psihologic, menit să sporească, până la paroxism, spaima celor ce priveau niște procesiuni aparent neagresive, fără să știe ce se poate întâmpla” (Anania, în BSS 2011, p. 359). Alții, însă, consideră că locuitorii Ierihonului erau lipsiți de orice curaj încă de la aflarea despre trecerea minunată a Iordanului de către israeliți, iar aceste zile care au precedat cucerirea Ierihonului trebuie înțelese ca un „exercițiu ascetic, iar în strigarea poporului [...] o ilustrare a puterii rugăciunii colective” (Usca 2004, p. 46).

⁸ „Cum, Doamne, ai făcut lumea toată în șase zile, și o cetate o dărâmi în șapte zile? Ce pune piedică puterii Tale? Pentru ce nu o dărâmi dintr-o dată? [...] Poți, Doamne, să muți munții și să-i arunci în mare și nu vrei să dărâmi un oraș care Ți se împotrivesc, ci dai răgaz de șapte zile pentru dărâmarea lui? Pentru ce?” (OMIL., p. 56).

le-a cerut să înconjoare cetatea și să sufle în trâmbițe simbolizează pe Apostoli, ale căror trâmbițe sunt învățătura măreață și cerească a propovăduirii lor. Epistolele aghiografilor sunt trâmbițe prin care lovesc împotriva idolatriei și a opiniilor greșite ale filosofilor (COM. MT., p. 247).

Sfântul Apostol Pavel, dascălul căruia i s-a împărtășit explicarea tainelor lui Hristos prin aplicarea sensului tipic supra cărților Vechiului Testament, ne arată că, dacă la sosirea lui Iosua zidurile Ierihonului s-a prăbușit, la venirea lui Iisus Hristos, Domnul, lumea va fi cucerită (COM. MT., p. 250).

Frica i-a determinat pe locuitorii Ierihonului să se baricadeze în cetate, de unde, timp de șase zile, i-au urmărit pe israeliți, cu groază, cum aceștia mășăluiesc în jurul cetății, o dată pe zi, iar seara retrăgându-se la Ghilgal. În a șaptea zi, au înconjurat cetatea de șapte ori, iar când preoții au suflat în trompete (coarne de berbec), toți israeliții au strigat, iar zidurile cetății s-au prăbușit, datorită credinței poporului lui Dumnezeu (Evr. 11:30), permițându-le acestora să pătrundă în cetate (MacDonald 2002, p. 220-221).

Ierihonul a fost capturat fără ca vreo sabie să fie ridicată sau vreo sulită să fie aruncată, fără ca berbecii (armă utilizată pentru spargerea porților unei cetăți) să fie puși pe poziții de luptă; doar trompetele preoților au fost folosite și, prin sunetul lor, zidurile s-au prăbușit. Adesea, Ierihonul este înfățișat în paginile Sfintei Scripturi ca un simbol (o figură) al acestei lumi (Luc. 10:30; Mat. 20:29-30); astfel, prăbușirea cetății semnifică sfârșitul existenței pământești. Atunci, Iisus Hristos, Mântuitorul nostru, va cuceri Ierihonul în sunet puternic de trompete (HOM. JO. 2002, p. 71-72).

În timpul lui Iosua, cel „care preînchipuia pe Domnul”, zidurile Ierihonului au căzut numai la sunetul trâmbițelor, ca mai apoi, în vremea Mântuitorului, „Iisus numai zicând: nu va rămâne aici piatră pe piatră (Mat. 24:2), s-a dărâmat templul iudeilor” (CATEH., p. 137).

Asemenea lui David, care l-a înfruntat pe uriaș fără arme, dar prin mâna căruia Dumnezeu a condus piatra și „însăși puterea divină l-a ucis” pe Goliat, aducând victoria, Iosua a venit la Ierihon, „l-a împresurat, dar șapte zile n-a putut face nimic cu puterea sa”, însă, „când a poruncit Dumnezeu, zidurile au căzut de la sine” (OMIL. DUH., p. 281).

Toate lucrurile din Ierihon erau ale Domnului („anatema”), trebuiau nimicite (asemenea roadelor dintâi ale Canaanului). Nimeni nu avea voie să-și însușească niciun lucru pentru uzul propriu: locuitorii (cu excepția lui Rahav) și vitele trebuiau distruse, în schimb, argintul, aurul, bronzul și fierul trebuiau depuse în vistieria Domnului. Din cauza perversității morale a canaanitilor, Dumnezeu poruncește distrugerea totală a vieții în interiorul cetății, administrând asupra celor răi judecata pe care o meritau, dar prin Harul Său a păstrat în viață pe Rahav și familia ei (MacDonald 2002, p. 221).

5. Distrugerea Ierihonului (Ios. 6: 22-27)

5.1. Doar Rahav (cea pioasă) a fost salvată (Ios. 6: 22-25)

Pentru locuitorii Ierihonului, Dumnezeu l-a trimis pe „predicatorul pocăinței”, un „profet”, un „binevestitor”, pe „cineva între ei care să le arate care le este folosul”, „un dascăl al pocăinței, pe minunata Rahav”, care a fost mântuită „prin pocăință”, care „era și ea din același aluat ca și ei; dar pentru că nu era de același gând cu ei, n-a luat parte la păcatul lor, de vreme ce nu luase parte nici la necredința lor” (OMIL., p. 56-57).

Porunca iubirii de oameni, dată nouă de Dumnezeu, pare neobișnuită, pentru că într-un loc se spune: „Să nu faci desfrânare” (Ieș. 20:14), iar acum: „Rahav, desfrânata, să trăiască”. Datorită iubirii Sale de oameni, Dumnezeu „schimbă”, împlinește cuvântul Legii vechi, prin „acel Isus, fiul lui Navi, care [...] a fost icoana Domnului Iisus, Care a zis: Desfrânatele și vameșii merg înaintea voastră în împărăția cerurilor” (Mat. 21:31). Rahav nu poate să fie și prostituată⁹ și să trăiască, textul scripturistic prezintă cele două aspecte pentru a sublinia schimbarea stării ei de mai înainte și a ne face să ne minunăm de schimbarea de pe urmă. Rahav nu și-a câștigat mântuirea pentru că „a primit iscoadele cu pace [...]. Asta face și o hangiță!”, ea n-a cules mântuirea „numai de pe urma vorbelor ei, ci, înainte de asta, de pe urma credinței ei covârșitoare”. Astfel, ea se afla în „casa de desfrâu, ca mărăgăritarul aruncat în noroi, ca aurul aruncat în mocirlă, ca o floare a credinței înăbușită de spini! Un suflet pios era închis într-un loc al necredinței”. Primind iscoadele, Rahav L-a primit pe Dumnezeu, pe Care Israel L-a trădat în pustie, „pe acesta L-a predicat Rahav în casa de desfrâu”¹⁰.

Aventurile celor două iscoade care au interacționat cu Rahav se termină aici, deși ele se vor perpetua în seminția acestei femei ușurate¹¹, care, deși o străină, va trăi printre israeliți, va fi adăugată la poporul ales, asemenea unei ramuri de măslin sălbatic, care va fi altoită (Rom. 11:17), va ajunge prototip al creștinului (THEODORET, p. 281, 283).

⁹ În altă parte, Rahav este numită: „curtezană” (Jaubert în HOM. JO. 1960, p. 44) sau „hangiță” (Fredo 2013, <https://www.biblicalarchaeology.org/daily/people-cultures-in-the-bible/people-in-the-bible/rahav-the-harlot/>, accesat la 07.07.2017).

¹⁰ Prostituatei Rahav i se acordă iertarea și își salvează viața datorită dispoziției sale înaintea lui Dumnezeu, fiind dată ca exemplu pentru pietate (evlavie) și credință. „Rahav este icoană a Bisericii” celei întinate altădată de demoni, dar care primește „iscoadele lui Hristos, nu iscoadele trimise de Isus Navi, ci pe Apostolii trimiși de Iisus”. Mărturia ei („Am aflat că Dumnezeul vostru este în cer, sus, și pe pământ jos, și afară de El nu este alt dumnezeu”, Ios. 2:11) ne indică vrednicia ei; Rahav este de toată lauda, ea îi întrece pe iudei, care au primit Revelația, dar n-au păzit-o; ea este icoana Bisericii, care a auzit mesajul Revelației (chiar și pe cel al Vechiului Legământ) și l-a păzit (OMIL., p. 57-58).

¹¹ Numele *Rahav* apare în forma *Rahad* (Miron/ Lüder în MLD 2004, p. 200-201).

Sfânta Scriptură ne spune că femeia Rahav trăiește în casa lui Israel până în ziua de azi. Acest lucru este posibil deoarece, fiind o „mamă a generațiilor următoare”, „ea rămâne în înnoirea descendenților ei”. Unirea dintre Rahav și casa lui Israel durează, se va perpetua, asemenea unirii oricărui credincios care a fost altoit la credința lui Avraam, a lui Isaac și Iacov, trăind acum în mijlocul adevăratului Israel, asemenea creștinilor, care s-au adăugat poporului ales asemenea „crengilor de măslin sălbatic care altădată trăiau în depravare, cinstind piatra și lemnul în locul adevăratului Dumnezeu” (COM. MT., p. 251-252).

După cum doar casa lui Rahav a fost cruțată la căderea Ierihonului, adevărata comuniune și mântuirea pot fi dobândite într-o singură casă, Biserica. Precum la Potop nimeni din afara arcei lui Noe n-a supraviețuit, și în cazul căderii Ierihonului doar casa prostituatei Rahav a fost cruțată (JER. HOM., p. 237).

Credința a fost cea care a făcut să se prăbușească zidurile (Evr. 9:30) și cea care a scos-o pe Rahav și pe rudele ei (Evr. 11:31) afară din cetate, înainte ca aceasta să fie arsă. Harul lui Dumnezeu a fost Cel care nu numai că a păstrat-o în siguranță pe ea și familia ei, ci, în plus, a ridicat-o la un loc de mare cinste¹², plasând-o, prin spița lui David, în aceea a Domnului Iisus Hristos (Mat. 1:5-6).

Ca mireasă a lui Hristos, Rahav devine o „fecioară” printr-o lucrare divină, sfințitoare. La a doua venire, Hristos va veni pe Pământ, în sunet de trompete, și va distruge lumea aceasta. Vor fi salvați însă cei care primesc, cu credință și smerenie, pe „șpionii” Săi, pe Apostoli, atunci va primi și va uni pe prostituată cu casa lui Israel. Lui Rahav nu trebuie să i se amintească sau să fie învinovățită pentru păcatele sale din trecut, pentru că, deși odată a fost o prostituată, acum este „o fecioară neprihănită, a unui singur bărbat” (2Cor. 9:2), căci s-a unit cu Hristos. Cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „[...] desfrânații [...] nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu [...] Și așa erați unii dintre voi. Dar v-ați spălat [...] v-ați sfințit, [...] v-ați îndreptat în numele Domnului Iisus Hristos” (1Cor. 7:9-11) ne arată cum este posibil ca o prostituată să nu mai fie, în viitor, prostituată (HOM. JO. 2002, p. 72-73).

5.2. Iosua blestemă pe oricine va reconstrui Ierihonul (Ios. 6:26)

Iosua rostește un blestem asupra oricui va căuta să rezidească Ierihonul ca fortăreață, profetind că fiul cel mai mare al aceluia om va muri când se va așeza temelia ei, iar fiul cel mai mic va muri când i se vor ridica porțile (relatarea blestemului împlinit: 1Reg. 16:34). Acest blestem s-a împlinit în secolul al IX-lea î.Hr., când Hilel din Betel a încercat să rezidească Ierihonul (Anania, în BSS 2011, p. 359).

¹² Credința este mâna cu care apucăm Harul, care nu numai că ne salvează de la pierzare, ci ne și garantează înălțarea (Rom. 8:29-30) (MacDonald 2002, p. 221).

Blestemul profetic al lui Iosua asupra Ierihonului distrus și reconstruit simbolizează condamnarea acelor care renunță la păcat prin baia botezului, dar apoi, se reîntorc la vechile lor păcate¹³.

Iosua a blestemat Ierihonul și izvoarele lui și acestea s-au stricat, însă, prin simbolul lui Iisus, ele vor fi binecuvântate, căci s-a aruncat în ele sare și s-au făcut sănătoase „și s-a făcut apa curată”, „și nu va mai pricinui nici vătămare, nici moarte, nici nerodire” (4Reg. 2:20-22). Efreem Sirul observă aici un simbol al Sării dulci ieșite din Maria, care s-a amestecat cu apa și a oprit puroiul bubelor noastre (*apud* Usca 2004, p. 51).

6. Concluzii

Interpretarea Sfintei Scripturi, în zilele noastre, tinde să fie acaparată de abordări științifice, istorice, sociale, culturale, lingvistice, filosofice. În general, acestea sunt benefice, dar pot fi și inutile dacă nesocotesc aspectele teologice ale unei exegeze spirituale, singura care se raportează la Scriptură corect, care „propune [...] o mutare a accentului [...] de pe istoricitate pe spiritual” (Chirilă 2012, p. 29). Dacă înlăturăm din Scriptură caracterul ei divin, conținutul ei revelat de Divinitate, aspectul ei inspirat, ceea ce rămâne nu mai este demn de urmat, căci avem de-a face cu niște compilații anonime omenești. Odată retrași de pe frontul autenticității și al istoricității Scripturii, se pierde orice urmă de respect față de narațiunile biblice, în special față de cele din Vechiul Testament.

O modalitate prin care canonul Sfintei Scripturi, pentru un creștin, nu este abandonat și supus unei intervenții chirurgicale („raționale”) ar putea consta în orientarea cititorului către metodele originale și originare de exegeză (Hristos, Sfântul Apostol Pavel, Sfinții Părinți), care-L caută pe Dumnezeu pretutindeni, în textul Scripturii. Numai în acest fel Vechiul Testament mai este util pentru creștinul de azi și-i poate oferi, pe de o parte, modele de urmat în personajele istorice vechitamentare și, pe de altă parte, relatări care-i zidesc convingerile noutestamentare, toate în vederea mântuirii sale.

Dacă rolul Vechiului Testament a fost acela de a-L anunța pe Mesia și de a pregăti poporul pentru timpul Întrupării Sale, pentru creștinul de azi, limba ebraică biblică, numită „moartă” de omul post-modern, limba în care Dumnezeu a hotărât să-Și „acomodeze” Cuvântul Său divin, încă mai glăsuiește, însă pentru a o percepe trebuie comutată frecvența. Prin organele duhovnicești omul îl mai poate auzi pe Dumnezeu, Care vorbește prin Scriptură, prin sensul ei duhovnicesc.

¹³ Acțiunea lui Hilel (al cărui nume poate fi tradus: „trăind pentru Dumnezeu”) din Betel (etimologic: „casa Domnului”) de a reconstrui Ierihonul a fost blestemată de Iosua, deoarece constituie imaginea celor care, deși și-au asumat un rol în viața Bisericii, se rezumă să trăiască în păcat și în minciună (BEDA, p. 116).

Bibliografie

- AMBIG. = Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Ambigua*, traducere, introducere și note de pr. prof. Dumitru Stăniloae, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1983 (PSB, vol. 6).
- ANT. = Flavius Josephus, *Antichități Iudaice*, cărțile I-X, traducere și note de Ion Acsan, București, Editura Hasefer, 1999.
- BEDA = Bede, *A Biblical Miscellany*, translated, notes and introduction by W. Trent Foley and Arthur G. Holder, Liverpool, Liverpool University Press, 1999 („Translated Texts for Historians”, vol. 28).
- BHS = *Biblia Hebraica Stuttgartensia*, Stuttgart, Deutsche Bibelstiftung, 1968-1977.
- BSS = *Biblia sau Sfânta Scriptură*, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2011.
- CATEH. = Sfântul Chiril al Ierusalimului, *Cateheze*, traducere de pr. prof. Dumitru Fecioru, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2003.
- Cârstoiu, Justinian, *Cucerirea Ierihonului, prefigurare a Împărăției Cerurilor*, „Ortodoxia”, 4, 2007.
- Chirilă, Ioan, *Ages of Jericho and their importance for the biblical chronology*, „Sacra Scripta”, 1, 2003, p. 60-84.
- Chirilă, Ioan, *Iosua și Iisus în discursul patristic și în liturgia ortodoxă*, „Studia Theologica Orthodoxa”, 1, 2012.
- COM. IOAN = Chiril al Alexandriei, *Comentariu la Evanghelia Sfântului Ioan*, traducere, introducere și note de pr. prof. Dumitru Stăniloae, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2000 (PSB, vol. 41).
- COM. MT. = Origen, *Din comentariul la Evanghelia după Matei*, traducere de pr. prof. T. Bodogae, pr. prof. Nicolae Neaga și Zorica Lațcu, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1982 (PSB, vol. 7).
- DUH. = Sfântul Chiril al Alexandriei, *Despre închinarea și slujirea în Dub și Adevăr*, traducere, introducere și note de pr. prof. Dumitru Stăniloae, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1991 (PSB, vol. 38).
- EXPOS. = St. Ambrose, *Exposition of the Christian Faith*, in *Nicene and Post-Nicene Fathers*, Second Series, volume X, Grand Rapids, Michigan, Eerdmans Publishing Company, 1885.
- Fredo, Anthony J., *Was Rahab Really a Harlot*, „Biblical Archaeology Review”, XXXIX, 2013, 5 (www.biblicalarchaeology.org).
- HOM. JO. 1960 = Origene, *Homelies sur Josue*, introduction, traduction et notes Annie Jaubert, Paris, Les Éditions du Cerf, 1960 („Sources Chrétiennes”, vol. 71).
- HOM. JO. 2002 = Origen, *Homilies on Joshua*, translated by Barbara J. Bruce, Washington, The Catholic University of America Press, 2002 („The Fathers of the Church”, vol. 105).
- JER. HOM. = St. Jerome, *Various Homilies*, translated by Sister Marie Ligouri Ewald, I.H.M., Washington, D.C., The Catholic University of America Press, 2010 („The Fathers of the Church”, vol. 57).
- JJRS = *Joshua, Judges, Ruth, 1-2 Samuel*, Downers Grove, Illinois, InterVarsity Press, 2005 („Ancient Christian Commentary on Scripture. Old Testament”, vol. 4).
- Keller, Werner, *Și Biblia are totuși dreptate*, traducere de Alexandru Suter și Ruxandra Hosu, București, Editura Litera, 2009.

- LET. = Saint Augustine, *Letters*, Volume I (1-82), translated by Sister Wilfrid Parsons, S.N.D., Washington D.C., The Catholic University of America Press, Inc., 2008 („The Fathers of the Church”, vol. 12).
- MacDonald, William, *Comentariul biblic al credinciosului. Vechiul Testament*, traducere de Doru Motz, Oradea, Editura Lampadarul de Aur, 2002.
- MLD 2004 = *Monumenta Linguae Dacoromanorum. Biblia 1688. Pars IV: Iosue, Iudicum, Ruth*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2004.
- OML. = Sfântul Ioan Gură de Aur, *Omiliile despre pocăință*, traducere de pr. prof. Dumitru Dumitru Fecioru, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1998.
- OML. DUH. = Sfântul Macarie Egipteanul, *Omiliile dubovnicești*, traducere de pr. prof. dr. Constantin Cornișescu, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1992.
- PAULINUS DE NOLA = Paulinus of Nola, St., *The poems*, translated and annotated by P.G. Walsh, New York, Paulist Press, 1975 („Ancient Christian Writers”, nr. 40).
- PSALM. = Cassiodorus, *Explanation of the Psalms*, volume II, translated and annotated by P.G. Walsh, Mahwah, Paulist Press, 1991 („Ancient Christian Writers”, nr. 52).
- S 1935 = *Septuaginta*, Stuttgart, Deutsche Bibelstiftung, 1935.
- S2 2004 = *Septuaginta 2. Iisus Nave, Judecători, Ruth, 1-4 Regi*, volum coordonat de Cristian Bădiliță, Francisca Băltăceanu, Monica Broșteanu, Dan Slușanschi, în colaborare cu pr. Ioan-Florin Florescu, traduceri de Florica Bechet, Ioana Costa, Alexandra Moraru, Ion Pătrulescu, Cristina Costena Rogobete, Iași, Editura Polirom, 2004.
- SERM. = Saint Maximus of Turin, *The Sermons*, translated and annotated by Boniface Ramsey O.P., Mahwah, Paulist Press, 1989 („Ancient Christian Writers”, nr. 50).
- THEODORET = Theodoret of Cyrus, *Questions on the Octateuch*, vol. 2, translation with introduction and commentary by Robert C. Hill, Washington, The Catholic University of America Press, 2007.
- Usca, Ioan Sorin, *Vechiul Testament în tâlcuirea Sfinților Părinți. VI. Iosua. Judecători. Rut*, București, Editura Christiana, 2004.